ԺԱ. ՏԱՐԻ 3120 — 1 ՅՈՒԼԻՍ 1894 — 9 ՄՈՒՀԱՐՐԻՄ 1312 — ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՇԱԼԷՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه اداره‌سى غزته‌سى آره‌ولك ده‌غلطه غلطه‌سى

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐՇԱԼԷՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանկ	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թղթի վրայ տոմսակով գրուած Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց բոլոր տարի տարի միօրինակ	Ղրուշ 50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակներ կամ այլ գրութիւն

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Վաղը, շաբաթ, Արեւելք չի հրատարակուիր Ս. Լուսաւորչայ տօնին պատճառաւ։

Երկրաշարժը

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՅՑՈՒՄ

Բարձրեալն Աստուած կայսերական երկիրները զերծ պահէ երկնային ու երկրային ամեն տեսակ արկածներէ։ Երկրաշարժը բնական վիճակ մ'է, որ ամեն երկրի մէջ երբեմն տեղի կունենայ եւ մարդկային կարողութիւնէն վեր է անոր պատահիլն արգիլել։ Այդ պատճառաւ բացարձակ կերպով անկարելի եւ անտեղի է տերութեան կարեւոր գործերն ընդհատել։ Կառավարական բոլոր պաշտօնատանց կրկին զեկոյցներ եղած էին որպէս զի պաշտօնեայք և քարտուղարք իրենց գործերովը զբաղին։ Ուստի այս անգամ նորէն ազդարարուած է։ Երկրաշարժէն վնասուածքառատ պաշտօնատանց շէնքերու այն մասերն, որք վտանգ կ'սպառնան, մինչեւ որ նորոգուին, պարունակութիւնները անվնաս մասերուն մէջ պիտի փոխադրուին. եթէ պէտք տեսնուի, նոյն պաշտօնատուններու մտը գտնուած փայտաշէն ապարանքները վարձելով հոն փոխադրել Բ. Դրան եւ Տէթֆէրխանէի համար թեթեւ տաղաւարներ շինել տալ եւ այդ կ'ըսպով բացարձակապէս տեղի չտալ տերութեան գործոց ընդհատման։ Երկրաշարժէ վընասուած դիշերօթիկ վարժարանաց աշակերտներէ անոնք, որք տուն ունին, իրենց տունները զրկել եւ չտնեցողներն ալ չվնասուած վարժարանները զրկել։

Այս որոշմունք կայս. Իրատէի մը համաձայն հաղորդուած են կառավարական բոլոր պաշտօնատուններուն։

ԵՐԷԿԻ ՑՆՑՈՒՄԸ

Հազիւ մտքերն հանդարտած էին յունիս 28ի աղէտալի երեքշաբթիէն ի վեր, եւ կեանքը կը սկսէր իր սովորական դիրքովը առնել դէթ Կ. Պոլսոյ այն արուարձաններուն մէջ ուր նուազ վնասուածք եղած էր երկրաշարժը, և ահա, երէկ, հինգշաբթի, յետ միօրէի, ժամ 8½ին, երկրաշարժի նոր ու սաստիկ ցնցում մը զգացուեցաւ յանկարծ, ընդհանուր ահ ու սարսափ ազդելով վերստին։

Նոյն հետայն, ակնթարթի մէջ, կրկնուեցաւ երեքշաբթի առաւուան խուճապի տեսարանը։ Շէնքերը կը պարզուէին ու փողոցները կը լեցուէին։ Այր, կին, տղայ, խուռներամ դուրս կը թափէին, շուարած, դողահար, անդիտակից քայլերով դիմելով դէպի ուր որ կ'սպառնորդէր զիրենք իրենց բնազդը ու փրկութեան յոյսը։ Ղալաթիոյ ու Պահճէ-Քարալի կողմը գտնուող ժողովուրդը նորէն դէմ առ դէմ կուգար կամուրջին վրայ, այս անգամ աւելի հոծ, աւելի շփոթած։ Առաջին երկրաշարժին երկիւղի անակնկալն էր որ տիրած էր ամենուն վրայ, երէկ տխուր փորձով ու գիտակցութեամբ երկիւղն էր որ կը յաղորդէր։ Մարդ կը ծածկուէր նաւակներով որոնք կը հեռանային ցամաքէն, բազմութեամբ բեռնաւորուած, շոգենաւերը կը լեցուէին արագ արագ, իրենց մեկնման սուլիչները երբեւ փրկութեան նշան տալով անոնց որոնք դէպի Վոսփորի եւ Ոսկեղջիւրի գիւղերը պիտի դիմէին։

Ասղէն, ցամաքի վրայ, հանրային պաշտօնատունները, վաճառատունները, դրասենեակները, խանութները, կը փակուէին վայրկենական արագութեամբ։ Գանձապետը իր դրամարկղը բաց կը թողուր կը հեռանար, խանութպանը իր ապրանքները, դրողը իր թուղթերը։

Երկրաշարժի այս հակազդեցութիւնը չարունակուեցաւ ցնցումին դադրելէն շատ ետքն ալ, որ բարեբաղդաբար քիչ տեւից, հազիւ երեք րոպէ։

Պոլսոյ կողմը, ինչպէս յայտնի է, շէնքերը մեծ մասով գոց ու անտնակ էին արդէն։ Մնացեալներն ալ անոնց վիճակէն եղան հետեւեցան։ Միեւնոյն ժամանակ, այն գերեզմանատունները, հրապարակները, ծովեզերքները, որք բացօթեայ բնակարաններու վերածուելէ ետք, կիսովին պարպուած էին, վերստին լեցուել սկսան։

Ասղէն, նոյն տեսարանը Բերայի մէջ։

Շիտակ ճանապարհ, որ երէկ առաւօտէն սկսած էր տակաւ առ տակաւ վերստանալ իր սովորական երեւոյթը, ընդհանուր սարսափին հետեւանօք, երեքշաբթի իրիկուան վիճակին մատնուեցաւ։ Բոլոր մեծ ու փոքր վաճառատունները, որոնք վերաբացուած էին, իրենց փակուղ փեղկերուն յանկարծական դղրդիւնովը՝ ամայութեան ազդարար նշանը տուին։ Եւ գործերը դադրեցան նորէն։

Ժողովուրդը, թիւնելի հրապարակէն ու կողմնակի փողոցներէն, գունդագունդ կը դիմէր դէպ ի հանրային պարտէզները ու դէպ ի Շեյլիի դաշտերը։

Թէպէ-Պարլի պարտէզը, որ պարզուած, մաքրուած ու կոկուած էր, և ուր նուագածուներու բեմին վրայ երաժշտական գործիներն ու ձայնատեսրերը կազմ ու պատրաստ կ'սպասէին՝ իրիկուան նուագածութիւններով քիչ մը զբօսցնելու համար ճեմողները, լեցուեցաւ խառն ամբոխով մը, որ 12 ժամուան համար կերթայ ապասանել անոր ծառուղիներուն մէջ։ Նոյն տեսարանը և աւելի ոգեւորութեամբ, կրկնուեցաւ Թաքսիմի պարտէզին մէջ, որ իր տօնավաճառի երեւոյթը վերստացաւ մինչեւ այս առաւօտ։

Երկիւղի այս ընդհանուր տպաւորութեան հակառակ, չի կարծուիր որ մեծ վնասներ, մահուանդ մարդու կորուստներպատահած ըլլան։ Ցանկերու փլուզում, պատերու ճեղքրատում, ապակիներու խորտակում, ալ սովորական բաներ դարձած են երեքշաբթիէն ի վեր, և ասոնց քիչ շատ սաստկութեամբ կրկնումը միայն տեսնուեցաւ երէկ։

Իրիկուան ժամ 11ին, երկրորդ ցնցում մը պատահեցաւ, առաջինէն քիչ մը թեթեւ ու նուազ վտանգաւոր։

Այսպէս անցաւ ահա երէկուան օրը, որուն յաջորդեց տխուր ու անձկագին գիշեր մը։ Կարելի է ըսել թէ, ամբողջ մայրաքաղաքը, իր արուարձաններովը, իր դիւղերովը ու կղզիներովը, կէս-արթուն գիշեր մը անցուց։ Հրսկումներ եկեղեցիներուն մէջ, ժողովրդական աղօթքներ փողոցներուն մէջ, հոգածութիւնք իշխանութեանց կողմէ և զգուշութիւնք՝ ժողովրդեան կողմէ։

Գիշերը, գրեթէ աննմարելի կերպով տատանում մը զգացուեցաւ, այնքան թեթեւ որ կարելի չէր ճշդել թէ երա՞ւ երկրաշարժի ցնցում մըն էր թէ երկիւղալսաւոն ընդդէմ ու երեւակայութեան արդիւնք մը։

Ամենուն աչքը երկինք յառած՝ օդէն, ամպերէն, մթնոլորտին ճնշեալ կամ թեթեւ վիճակէն գուշակութիւն մը ընել կը յուսային։

Այս կերպով ողջունեցինք 1894 յուլիս 1ի ուրբաթ առաւուն արշալոյսը, որ աշնային մթին օրուան մը արշալոյսին շատ կը նմանէր, բեռնաւորուած ամպերով և անձրեւաբեր երկնքի մը տակ։

Արեւին առաջին ճառագայթներուն հետ, սկսան օրուան ոգեւորութիւնն ու կեանքը, տակը, մեզմ, ու պիտի ըսենք՝ ախուր ոգեւորութիւն մը, ամբողջովին նուիրուած երկրաշարժին հետեւանքներուն, կամ մանաւանդ նոր ցնցումի մը պատահականութեան, որուն չի կրկնուիլը կը մաղթենք իր սրտէ, ամբողջ ժողովրդեան հետ, այն անձկալից վայրկենին՝ երբ դողդոջուն ձեռքով մը կը դրենք այս հապճեպ տողերը։

Ֆ. Ա.

Ն. ՊԱՇԱՆ ՄԵԿՆՈՂՆԵՐԸ

Երեքշաբթիի առաջին ցնցումէն ի վեր, մինչեւ երէկ, քանի մը հարիւր ընտանիքներ հեռացած են Կ. Պոլսէ, Եւրոպա կամ ուրիշ մօտակայ վայրեր գաղթելով առժամապէս։

ՍՐԻՍԱՇԱՐԺԻՆ ԿԵԴՐՈՆԸ

Աստուածաշունչ կը գրեն մեզ թէ Սաքարիա գետն ահագին ոստում մ'ընելով երեքշաբթիի ցնցման պահուն, իր ընթացքը փոխած է, և այժմ առաջուան տեղն բաւական հեռաւորութեամբ կը հոսի։—Քաղաքին մէջ ահագին ճեղք մը բացուած է, ուստիկ կ'ելնէ սեւ ջուր մը, ծծումբի սաստիկ հոտով։ Մեռելոց և վիրաւորելոց թիւն այն կողմ այժմ երեք հարիւրէ աւելի կը հաշուի։ Կը կարծուի թէ երկրաշարժին բուն կեդրոնն այն կողմերն ըլլայ։

ՔԱՐԱՔԻՐ ԹԷ ՓԱՇՏԱՇԷՆ

Ի պատմութենէ գիտենք թէ Աշխարհակալ Սուլթանին կողմէ դրաւման պահուն մայրաքաղաքին շէնքերը քարուկիր էին։ Սուլթան Պայազիտի իշխանութեան միջոցին տեղի ունեցած սաստիկ երկրաշարժէն ետքը, կայսերական հրամանագիր մը կը պատուիրէ որ կառուցուելիք նոր բնակարանք փայտաշէն ըլլան։ Այս կերպիս առաջին անգամ փայտեայ շինութիւնք կը սկսին, մինչեւ որ քանի մը մեծ հրդեհներ դաղափարաց նոր փոփոխում յառաջ կը բերեն, և քարուկիրները կը վերսկսին ներկայ դարու երկրորդ կիսուն մէջ։ Այնու հանդերձ, ներկայ շաբաթուան տխուր փորձը ցուցուց թէ քարուկիր շէնքերն անպատեհութիւնէ զերծ չեն։

ՓԱՂՈՑՆԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ

Այս առաւօտ թէ՛ Պոլսոյ և թէ Ղալաթիոյ կողմն շատ մը փողոցներ անանցանելի եղած են, զի բանուորներ կը դրադիւար առնուլ խարխած շէնքերն։ Աւելորդ է ըսել թէ այս ամեն շէնքեր քարուկիր են աւելի կամ նուազ հինցած, և հին ոճով չինուած։

ՑՆՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՊԱՐԲԵՐ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երեքշաբթիէն ի վեր տեղի ունեցած ցնցումներուն մէջ որոշ պարբերականութիւն մը դիտուած ըլլալով ժողովուրդն սկրսած է գիշերուան և ցերեկուան ինչ ինչ ժամերուն ահ ու դողի մէջ իյնալ։ Ցերեկը միջօրէին, ապա ժամ 8ին, յետոյ 12էն առաջ, կէս գիշերուան մօտ և առտուան դէմ աւելի կամ նուազ զգալի են ցնցումներն։

Երէկ իրիկուն մայրաքաղաքիս այլ և այլ կողմերն ինքնակոչ գուշակներ զրուցած ըլլալով թէ ժամ 6ինոյ ցնցում տեղի պիտի ունենայ, շատեր գիշերուան նոյն պահուն դուրս ելան իրենց տուներէն, և օդին աղէկութենէն օգտուելով, մէկ-երկու ժամ դուրսն անցուցին։ Բէր որ բացատաններ կան, այս գիշեր առաջուընէ աւելի էին վրանի կամ ուխ ծածկոյթի տակ գիշերողները։

ՆՈՐ ՑՆՑՈՒՄՆ Ի ԽԱՍԳԻՒՂ

Այս առաւօտ հետեւեալն ստացանք խասգիւղէ։

«Երեկուան ժամ 8½ի և 11 ի ցնցումները սաստկապէս զգացինք, և թէպէտ շէնքերու վնաս մը չերեւիր առայժմ, բայց յուսալն ու խուժաղն ընդհանուր էր։ Խասգիւղ եկողներ շոգենաւին մէջ զգացած էին 8½ի ցնցումն երբ շոգենաւը կանգ առած էր Պալատի առջեւ, ճամբորդ ընդունելու համար։ Քանի մը վայրկեան եաթը Պալատի վրայ ճիրմակ փոշի մը կը տարածուէր, ցուցնելով դարձեալ շէնքերու փլուզը։ Բայց ամենէն սրտայոյզ տեսարանը Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն մէջ էր, երեկոյեան հսկումի արարողութեան միջոցին։ Երբ խուռն բազմութիւն մը լցուած էր եկեղեցւոյն մէջ, և իպսկան սեան իւր մեծամասնութեամբ ու բարեպաշտութեամբ հաւատարապէս կը փայլէր։ Ցանկարծ ահագին ձայն մը, հեռաւոր պայթումի մը պէս, թնդաց եկեղեցւոյն բարձրագոյն կամարին տակ, և անկարարելի ահ ու սարսափ և շփոթութիւն ձգեց ներկայից վրայ։ Կիներն սկսան փախչիլ, շատեր ալ մարեցան ինկան, և փախչողներն այնքան շուարած էին որ ոմանք փոխանակ դէպ ի դուռները վազելու, դէպ ի խորանը կը փախչէին։ Զիրար կոխկռտողներ պակաս չէին։ Հսկումի գացողներէն շատեր այս գիշեր հիւանդ անցուցին։ Աւելի ազէկ էր ըլլար ենի Գափուի մէջ եղածին պէս ընել, և այս բարեպաշտական արարողութիւնը բացօթեայ կատարել, Հայոց գերեզմանատան բացատանին մէջ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ներքին գործոց Նախարարութեան ուղղեալ նոր հեռագիրներ.

ՊՐՈՒՍԱ, 29 յունիս

—Երկրաշարժը, որու մասին երէկի մանրամասն հեռագրիս մէջ խօսած էի, ժամը հինգին քսան մնացած զգացուեր է ի Բազարճիկ, տրտասոմար ուժգնութեամբ, և մէկ վայրկեան տեւեր է. մեծ մդկիթին ինարէն ճաթեր է և շատ շէնքերու պատերն ու տանիքները փլեր են և կղինոցները վար թափեր։ Պալըքէսերի մէջ ալ ժամը հինգին քսանրհինգ վայրկեան մնացած՝ հետզհետէ երեք ուժգին ցնցումներ զգացուեր են, ինչպէս նաև ի Պանարմա մինոյն ժամուն, երկու անգամ, մէկը ուժգին, միւսը թեթեւ, առանց մեծ վընաս մը պատճառելու։ Աֆիոն-Քարահիսարի մէջ շատ թեթեւ ցնցում մը պատահեր է երկու րոպէ տեւողութեամբ։ Սանարլը Գրագի մէջ ժամը հինգին երկրաշարժի մէկ ցնցում զգացուեր է, բայց շէնքերու մասին ոչ է վնաս չիկայ։ Նոյն օրը, կէսմէկին գաւառակը, ժամը 8ու կէսին հինգ մնացած, թեթեւ ցունց մը, և տասնմէկին հինգ մնացած երկու անգամ դարձեալ ցնցում պատահեր է. Պալըքէսերի մէջ, իսնին շորս մնացած՝ նորէն թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է. Պիլէճիկի մէջ, ժամը հինգին ութը մնացած՝ ուժգին, և տասը վայրկեան ետքը թեթեւ ցնցում. շէնքերը չեն վնասուեր։ Լէֆքէի մէջ վնաս չըկայ։ Քիրմասդիի մէջ երէկ երկու ցնցում զգացուեր է, առաջինը ուժգին, երկրորդը թեթեւ։ Մուտանիաի մէջ այս գիշեր դարձեալ երկու անգամ թեթեւ, ու Նեղվիէ գիւղախուճրին մէջ ալ երէկ սաստիկ ցնցում, բայց բնաւ ոչ է վնաս չիկայ։ Անձի կորուստ բնաւ չիկայ այս տեսերուն մէջ։

ԱՅՏԸՆ, 29 յունիս

Երէկ, Իզմիրի մէջ պատահած երկրաշարժը մինոյն ժամանակ զգալի եղեր է ի Պերղամա, Զէշմէ, Ֆոչա, Մանիսա, Գասապա եւ Կէրասուս, բայց ոչ է վնաս չէ պատահած։

ԷՆԻԿԻՐԻ, 28 յունիս

Հոս ցերեկուան ժամը հինգին ութը մնացած, երկրաշարժի ցնցում զգացուեցաւ։

ՁՈՒԹԱԼՃԱ, 29 յունիս

Ինչպէս երէկ ծանուցի, Սիլիվրիի մէջ զգացուած երկրաշարժէն թէ գաւառին կեդրոնը և թէ շրջականները՝ ծանր վնասներ առաջ եկած են, տուներն ու խանութները մեծաւ մասամբ կործանած են, այնպէս որ բնակիչք ստիպուած են բացօթեայ տեղեր գիշերել։ Զաթարճաի ամենէն ընտրաքաղ Ալի Փաշա մզկիթին գմբէթն ու պատերը ճաթեր են։ Թէրհան փաշա մզկիթին մէկ մինարէն ալ վնասուեր է։ Անձի վնաս չիկայ բնաւ։

ԲԱՍԹԼԻՄՈՒՆԻ, 29 յունիս

Երէկ, ժամը չորսին Տիւզճէի մէջ և ժամը հինգին քառորդ մնացած Պոլուի, Էրէյլիի և Մէրտէնիի մէջ ուժգին ցնցումներ զգացուեցան, բայց վնաս չիկայ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Թաղապետական պաշտօնեայք երէկ ամեն կողմ գործաւորներ զրկելով երկրաշարժէն ծանր կերպով վնասուած խաները, տուներն և խանութները փլցընել տալ սկսան։ Ասոնցմէ կան ի Տիվան Եոլը Սիւլէյման Փաշա խանի երկու կողմերը, Օղճըլար Պազիի մէջ լուսանկարչի մը ապակիւոր սենեակը և ի Կօսբա Նպարավաճառի մը եռայարկ խանութը։

Ի Կօսբա Հասան Փաշա խանը ծանր կերպով վնասուած ըլլալով փլչելու վտանգ կ'սպառնայ։ Այդ պատճառաւ Թրամուէյի կառքերն Իմամ Եօնիէն եկողները Պայազիտ կը կենան և Ագսէրայէն եկողներն ալ ի Լալէլի։ Այդ խանին երեսը մնացեալ տեղէն խախտածէն եւ դէպի փողոց փլչելու վտանգ կ'սպառնայ։ Անցուդարձն արգիլուած է։

Պեշիւք Վազիրէ խանի ծոմս վրայ նայող մասը վտանգաւոր վիճակի մէջ է. նմանապէս Մեծ-Նոր խանը։

Ի Թավուք Բազար՝ Նուրը Օսմանիյէի կողմը, Եաղճը խանն ու դէմը գտնուած ուրիշ խանի մը պատերը վնասուած են և փլչելու վտանգ կ'սպառնան։ Շատ մը սենեակներ փլած են։

Մեծ Շուկային Նուրը Օսմանիյէի Դրան քով գտնուած ճաշարան մը և կոշկակարի ու ժամագործի խանութները փլած են։

Ի Կօսբա Թրամուէյի ճամբուն վրայ գտնուած Նպարավաճառի քարուկիր խանութի մը փլած է։

Սրբամարգէխանի եաեւը գտնուած պղնձագործի խանութները բոլորովին փլած են։

Շուկային դրան մօտ գտնուած Պէօրէքճիի եռայարկ խանութի մը վերի յարկը փլած է և միւս մասերը փլչելու վտանգ կսպառնան։

Բիւշիկ Այա-Սոֆիան մզկիթը և բաղնիքը վնասուած են։

Գուրը Պազը բաղնիքին գմբեթը ու պատերը բոլորովին վնասուած են. մօտը տուն մը փլած է մասամբ։

Էյուպի մօտ Տէթֆէրտարի ծոլեղերաց վրայ շէնք մը, ուր երեք տուներ կը գտնուէին, փլչելով տասը մէկ մարդեր տակը մնացին, բայց բարեբախտաբար ազատուեցան։ Էյուպի ոստիկան Հասան պէյ, որ այդ աղատման գործը կատարած էր, վրան պատ մը փլչելով վիրաւորուեցաւ։

Ոստիկանութիւնն և Թաղապետական պաշտօնեայք Էտիրնէ Քարուի մէջ փլատակաց տակէն հաներու վրայ են մեռնողներու դիակները։ Տեղւոյն բաղնիքը փլած է։

Ի Սուլթան Համամ գտնուած աղբիւրին վրայի վարժարանին առաստաղը բոլորովին ճեղքուած է։

Ֆաթիհի կողմը փլատակաց տակէն գտնուած են տասնրեսթը մեռեալներ, տասնմէկ ծանրապէս վիրաւորուածներ և հինգ ալ թեթեւ կերպով վիրաւորեալներ։

Ճումսա Իրթէսի Բազարի մօտ Պալի Փաշա մզկիթին երեք գմբեթներն և պատը բոլորովին փլած են։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔԻ» (40)

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՍԻՐԵԼՈՒ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

—Կուգամ գտնել երկու մանկամարդ աղջիկներ և երիտասարդ մը, որք Քրիսթիանին տունը մեծցած են...

—Լոռանս տ'Էռիպօ՞ին զաւակները։

—Այո։

—Քլէռ, Տիան և Անթոնիո։ Երկար ատեն Զիքավօ մնացին, արդարեւ։

—Հիմակ ո՞ւր են։

—Չեմ գիտեր...

—Ո՞վ կրնայ ըսել։

—Ոչ ոք։ Օր մը առանց ուր երթալնին ըսելու անհետ եղան։ Մէկ անգամ Անթոնիոն տեսնուեցաւ Զիքավօի հանդէպին. կարեւոր թէ երկու քոյրերը խաչնարածութիւն կ'ընեն Էնքիւտինի մէջ։ Ապրիլ պէտք է։

—Թշուառ են ուրեմն։

—Որչափ որ կարելի է... բայց մենք Քրիսթիանի մեռնելու քիչ բան պէտք է ապրելու համար... անոնք պիտի կրնան ապրիլ...

—Կը կարծէի թէ Քրիսթիանի մեծ հայրը հողեր, քանի մը այգիներ ունէր։

—Այո, և տղաքները կրնային քիչ մը հեշտ ապրիլ. բայց Անթոնիո ամեն բան կերաւ... Անթոնիո չար տղայ մըն է, գէշ պիտի ըլլայ։

—Ի՞նչ եղաւ որ։

—Շատ պարզ է. երբ Քրիսթիանի մեռաւ, ժառանգութիւնը բաժնուեցաւ։ Անթոնիո ծախեց իրեն ինկած բոլոր բաժինը և վատնեց Այայէչիոյ և Պաճթոյ մէջ։ Երբ ունեցածը հատաւ, եկաւ հիւրընկալութիւն խնդրեց Քլէռէն ու Տիանէն, բայց դարձեալ շարունակեց պարտքեր ընել զորս իր քոյրերուն վճարել տուաւ։ Ասոնք հաւանեցան տկարութիւնը գործեցին։ Այն ատեն, քիչ քիչ, հատցուց մեծ հօր թողած հարստութիւնը։ Այդիները կտոր կտոր կ'ելլային։ Արգաւանդ գեղեցիկ գետինները հեղգհետ ծախուած էին՝ Անթոնիոին պէտքերուն համեմատ։ Օրին մէկը ալ ուրիշ բան չմնաց եթէ ոչ տունը, հին և մեծ տունը, Սարտենիոյ ճամբուն վրայ, ուր Լոռանս, մայրը մեծցած էր, տուն մը որուն առջեւէն ամեն բարի Քորսիքացի չանցնիր առանց գլխարկն հանելու, վասն զի պատուհաններուն որմածակերուն մէջ միշտ կը տեսնուին հետքերն այն գնտակներուն որք արձակուեցան Ճենովացիներու կողմէ պաշարման միջոցին։ Տունն ալ ծախուեցաւ։ Այն ատեն, երկաթրէն մնալ եկք հոս, ասոր անոր տուներն աշխատելով դիւցազնական համակամութեամբ մը, ամենուին չգանգատելով, այնքան ժպտերես և քաղցր որքան գեղեցիկ։ Տիան և Քլէռ անհետ եղան։

—Իսկ Անթոնիո՞։

—Կ'երեւայ թէ ամեն գործ կ'ընէ, աղէկներն ալ գէշերն ալ։

Եւ յանկարծ, կարծես միտքը բան մը իյնալով, պանդոկապետուհին ուշի ուշով նայեցաւ Ֆիլիբին։

—Զարմանալի բան, ըսաւ, ինծի կուգայ որ ձեր դէմքն անծանօթ չէ։

Ֆիլիբ ժպտեցաւ։

—Առաջին անգամն է որ Քորսիքա կուգամ...

—Ուրեմն անպատճառ ինծի ծանօթ մէկու մը կը նմանիք...

—Կարելի է, վասնզի հօրս տարիքն ունիք և հայրս Զիքավօ մեծցած է...

—Հասկցա՛յ։ գոչեց բարի կինը զուարթօրէն... Մի՛ ըսէք անունը, Ժան Պարթոլի, անանկ չէ՞։

—Ճիշդ։

—Եւ Ժան չի մոռնար իր քրոջ զաւակները, վասնզի Լոռանս զրկեթէ իր քոյրն էր։

—Չի մոռնար զանոնք։ Ինքը հարուստ է։ Ահա գաղուս պատճառը։

—Լաւ ուրեմն, թէեւ Անթոնիոն չի սիրուիր հոս, իր քոյրերը կը պաշտուին սակայն։ Վասակ եղէք որ Զիքավօի մէջ ամեն մարդ պիտի օգնէ ձեզ զանոնք գտնելու։

—Շնորհակալ եմ։

Ֆիլիբ սկսաւ իր խուզարկութիւնները, պանդոկապետուհիին միջոցովը Զիքավօի բոլոր գեղացիներուն դիմելով։

Բայց ամենուին ճիշդ տեղեկութիւնը մը չկրցան քաղել։

Երկու քոյրերն ո՞ւր ծածկուած էին։

Ցայսմի՞ չէր։

Գալով Անթոնիոյն, ի սկզբան Ֆիլիբ կարծեց թէ զիւրաւ պիտի հանդիպէր անոր։

Ատեն ատեն, երեւան կ'ելլէր ի Զիքավօ, յետոյ ամիսներով անյայտ կ'ըլլար։

Ոմանք կ'ըսէին թէ ծովեզերքին վրայ ամեն տեսակ գործ կ'ընէր անիկա, երբեմն բեռնակիր, երբեմն իրրեւ օժանդակ այնպիսի մակոյներու որք մաքսանենութիւն կ'ընէին։

Ընդհակառակն հովիւներ կ'ասէին թէ մացառներու մէջ տեսած են զայն որսալով եւ իր որսորդութեան արդիւնքովն ապրելով, ժայռերու խոռոչներուն մէջ պառկելով ամենախորին թշուառութեամբ, եւ գէշ արարքի մէջ գտնուելու պատրաստ։

—Դէշի պիտի դառնայ, ըսած էր պանդոկապետուհին։

Այս էր ամեն անոնց կարծիքը որոց կը դիմէր Ֆիլիբ։ Բայց այս կարծիքն աւելի քաջասրտեց երիտասարդն իր խուզարկութիւններուն մէջ։

—Թշուառութիւնն է զինքը գէշի մղողը։ Թշուառութիւնը ի կորուստ պիտի մատնէ զինքը։ Լա՛ւ ուրեմն, ես եկած եմ թշուառութիւնը բառնալու համար... եւ ըսելու համար Անթոնիոյն. «Հիմակ որ կարուստ ես՝ քանի որ ես հարուստ եմ, պարկեշտ մարդ եղի՛ր։

Միշտ նոնակ կ'ընդունէր հօրմէն որ հոգ կ'ընէր երկար բացակայութեանը վերայ։

Ֆիլիբ չէր չատանար Զիքավօի մէջ հարցափորձութիւններ ընելով, այլ շրջականներն ալ աչքէ կ'անցուցնէր։

Իր հաւաքած ամբողջ տեղեկութիւններուն կը հետեւցուներ թէ մանկամարդ աղջիկները բաժնուած կ'ապրէին իրենց եղբօրմէն։

Ասկից զատ կ'ենթադրէր որ Քլէռ և Տիան Էնքիւտինի լեռներուն հեռաւոր մէկ անկիւնը կը գտնուէին։

Որոնց հոն երթալ և մինչեւ որ հետք մը չգտնար, Զիքավօ չդառնար։

Առաջնորդ մը տուաւ և տարով ճամբայ ելաւ, ուտեստներ տալով առաջնորդին։

Զիքավօէն մինչեւ Էնքիւտին՝ հատարակ դրօսաշրջիկին համար որ չիպ չիտակ կ'ելթայ և գիւղանկարներով միայն կը զբաղի, շատ շատ հինգ վեց ժամ պէտք է։

Բայց Ֆիլիբ իրրեւ դրօսաշրջիկ չէր ձեռնարկեր այդ ուղեւորութեան. պիտի կանգ առնէր ամեն փարախները, որքան ալ հեռու ըլլային և լեռան ծալքերուն մէջ թաղուած, և պիտի հարցուներ իր փնտռած տղաքները։

Կը յուսար որ այս խուզարկութիւնները մէկ քանի օր հետու պիտի պահէին զինքը Զիքավօէ։

Թերեւս ստացած տեղեկութիւններուն պատճառով դէպ արեւելք երթար, մինչեւ ծովափը։

Եւ գժուարին վերելքն սկսաւ։

Գիշերը վրայ հասաւ։

Հարցափորձուած լեռնականներէն մէկը միայն հաստատ պատասխան մը տուաւ։

—Տ'Էռիպօի քոյրե՞ը։ Այո, Էնքիւտինի մէջ են։ Դէթ, անցեալ տարի դեռ հոն կը գտնուէին... կարծեմ Բուշիոնի մէջ կը բնակին...

Աւելի ճշգրիտ տեղեկութիւն մը չկրցան տալ։

Մնաց որ, տեղեկութիւնը, աղջիկներուն այդ կողմերը ներկայութեան մասին թանկագին, սնալ էր սակայն երբ կ'ըսէր թէ Բուշիոն կը բնակէին։

Ֆիլիբ ամբողջ օրն անցուց խուզարկելով այդ երկիրը, որ կը գտնուի Զիքավօի և Էնքիւտինի մէջտեղը. երկու քոյրերն հոն չէին այլ եւս։ երկար ամիսներէ ի վեր հեռացած էին աւելի բարձրանալու համար լեռան մէջ։

Գիշերն անցուցին լքուած խրճիթի մը մէջ, ժայռերուն կից, մայրիներու և չոմներու մէջտեղ, հսկայ թռչունի մը բոյնին պէս։

Այդ օրը սոսկալի տաք ըրած էր. գիշերն ալ ուր ծանր էր։

Առաջնորդը, Զիքավօցի երիտասարդ գեղացի մը, դուրսը բաց օդին քնացաւ, Բաներա ջրվէժին մրմունջին մէջ։

Ֆիլիբ իր վերմակին մէջ պլլուեցաւ։

Ո՞րչափ ատենէ ի վեր կը քնանար։

Զկրցաւ հասկնալ։

Ընդոստ արթնցաւ։

Առաջնորդն ուսին կը զարնէր, և կը կանչէր.

—Ծո՛ւտ, շո՛ւտ, պարոն, ելէ՛ք...

—Բայց սաստիկ մութ է և ես չատ յոգնած եմ։

—Պարոն կրակ կայ, կրա՛կ։

(Շարունակելի)

Ճիպալիի ու շրջակայից մէջ վիրաւորուած տաններու մարդիկ ոստիկանութեան բժշկայ կողմէ գտնուած են։

Պոլսոյ Բ. Ֆիֆէվի թաղին մէջ տանը-ինը տուներ փլած են։ Այդ կողմերը մէկ քանի մզկիթներ ալ ալասուած են։

Էյրի Քարոի Մօլլա Այրդ թաղին մէջ տանը-չորս տուներ փլած են։

Էսկի Ալի Փաշայի կողմը թէքքէ մը մասամբ փլած է։

Ռէժիի գործարանը մասամբ փ չելով այր ու կին տան գործաւորներ տակը մնացած են։

Ի Բերա իտալական ու սերպիական դեսպանատան ներքին պատերը ճեղքուած է։

Բերայի հեռագրատան շէնքը ալասուած ըլլալով հեռագրատունը Թէվֆիք Պաշը փոխադրուեցաւ։

Թուզլայի մէջ շատ մը տուներ փլած և տանիք աւելի մարդեր մեռած են։

Եագաճարի մէջ տաններուն տուներ և մինարէ մը փլած են։

Եալօվայի կէսն աւելին կործանած է։ Ջերմուկներու յուրերը պակ մը քաշուած և յետոյ վերադարձած են։

Մալթէբէի մէջ ալասը մեծ է։ Ժողովուրդը դաշտերն ապաստանած ըլլալով վրանները զրկուած են անոնց։

Այսվէֆտօսի մէջ ծովը ջուրերն երկու հարիւր մեդրի չափ ետ քաշուելով մէկ երկու ժամ յետոյ ուժգին կերպով վերադարձան։ Նոյն պահուն նաւակներ ու մակոյկներ ցամաք ինկան։

Ի Գարթալ մէջ քանի տուներ փլած են։

Բէնտէքի մէջ շատ մը տուներ փլեցին բաւական թուով մարդեր մեռած են։ Մնացած տուները ալասուած ըլլալով, ժողովուրդը դաշտերու մէջ կը գիշերէ։

Զինուորական վարժարանին մէկ մասը փլչելով քաներկու անձեր ալասուած և երեք մեռած են։

Ի Թասքէօյ տուն մը փլչելով չորս կիներ մեռած են։

Գուլէլիի զինուորական երկրորդական վարժարանը և Զէնկէլբէօ ի բարձրագոյն նախակրթարանը բաւական վնասուած են։

Վանիքէօյի մզկիթը փլչելով մէկ քանի մարդեր փլատակաց տակ մնացած ու մեռած են։

* * *

ՇՈՒՐԱՆ

Երէկ ժամ 8 ու կէսին պատահած սաստիկ ցնցման պահուն՝ Մեծ Շուկային մէջ՝ ոսկերիչներու, ֆէսճիներու ու եաղլըքճիներու մասերը բոլորովին փըլած են։ Այդ միջոցին պահապան մը փլատակաց տակ մնալով մեռած է։

Երէկ Շուկային մէջ կարելի չէ եղած պկտմնել կատարել։ Գազաղներու փողոցը բոլորովին փլած է։

Շուկային մօտ գտնուած Եօլ կէյէն խանը, Պալիմանը խանը, Թաքքէճի խանը և Սէֆէթճի խանը փլչելով անընակելի դարձած են։ Այդ խաներու մէջ մահեր պատահած են։ Սամոց մօտ ուրիշ խաներ ու խանութներ կան փլած։

Ոստիկանաց տնօրէն Հիւսմի պէյ երեկ երկրաչափներու և ճարտարապետներու հետ Մեծ Շուկան այցելեց և տեղեկագիր մը պատրաստելով մատոյց Բաղաքապետութեան։

Կ'ըսուի թէ բոլորովին ալասուած ըլլալուն կարելի է բանալ զայն ան կատարելապէս չնորոգուած։

* * *

Կ Ղ Զ Ի Ն Ե Ր Ը

Պուրլաղ կղզւոյն մէջ ութ տուներ մեռած են։ միւսները բոլորովին անբընակելի դարձած են։

Հէյբէլի կղզւոյն մէջ շատ մը տուներ փլչելով՝ տաններկու անձեր փլատակաց տակ մեռայեր են։ Ցունաց վանքը և կղերական ու առեւտրական վարժարանները անընակելի դարձած են։

Մեծ կղզւոյն մէջ Այ-Եօրկի վանքը հիմնայատակ կործանած է։ Բոլոր տուները ալասուած են և ժողովուրդը բաց տեղեր կը գիշերէ։ Մեռնողներու ու վիրաւորեալներու թիւը շատ քիչ է։ Տեղական կառավարչութիւնն ամէն միջոց ձեռք առած է ժողովրդեան հանդարտութեանը համար։

* * *

Երէկ, քանի վրաններ զրկուեցան ի Մաքրիգիւղ, նոյնպէս տաններկնգ վրաններ և հազար օխա հաց կղզիներու աղքատաց բաշխուելու համար։

Թաղապետութիւնն հաց կը բաժնէ այն անձանց որք պարտէզներու և պարապ դետիններու մէջ կը գտնուին։

ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ

Երէկ իրիկուն, երկրաչարժի ցնցման երկիւղէն յանկարծամահ եղաւ Ծանօթ ոսկերիչ Մկրտիչ Եֆ. Էլմէքեան մականուանեալն Տիտօն Մկրտիչ, իր բնակարանին մէջ ի Բանկալթի։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երէկ Պարտիարքարանի մէջ տեղի ունեցաւ Օր. Ռաֆէլ Սիմոնեանի նշանախօսութիւնն՝ վաճառականաց դասէն Անտոն էֆ. Բանայրճեանի հետ, ի ներկայութեան երկուց կողմանց բարեկամներու և ազգականներու։

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Այսօր Աւետեաց կէս թերթ հրատարակելու հարկին մէջ կը գտնուինք, երկարաշրջիկ հետեւանօք տպարանիս գործաւորներու մեծ մասին բացակայութեանը այլ յարակից պատճառներով։

Քնորհին չուրներ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Իւլսի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ եմմական նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդականութեան ճիւղին վճռագրոց գրագրութեան պաշտօնեայ Բէշիտ Էֆէնտիի, նոյն նախարարութեան արձանագրութեանց դիւանին տնօրէն Սաարդ պէյի և Սէ անիկի հեռագրական տնօրէն Շիւբրիի էֆէնտիի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Կէլիպոլրի հաշուակալ Լահէմ էֆէնտիի և վաճառական Էվլիա Արիֆ էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Շէյխ-Իւլ-Իսլամի Դրան խորհրդական Տէրվիշ Ալի Ռիզա էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Օսմանիյէ՝ Կաթոլիկ Աւրուսոյ Պատրիարք Պէհնամ Պէնի էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Էնկիւրիի Նահանգին Մէջլիսուլցի Ռիֆքէտտին էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Ատանայի Նահանգին Տէֆթէրտար Միհրաթի էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ ճարտարապետ Պ. Վալօռիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Տիարպէքիրի կրթական տնօրէն Մէհմէտ Ալի էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Վանայ ռուսական փոխ-հիւպատոս Պ. Կիզիլնօֆի և Թարգման Կարապետ էֆէնտիի։

ՍԵՐՊԻՈՒՇ Ադրեանդը Թագաւորին հետ Նիշ ուղեւորող հիւրամեծար մաքային վերատեսուչ Բաֆֆ փաշա եւ իր հետեւորդներն ինչպէս նաև սերպիական դեսպանատան խորհրդական Պ. Թագէոս Թէրիան երէկ մայրաքաղաքս դարձան կայս. Սո-ւլթանէն չոգենաւով։

Սերպիական դեսպան Պ. Վլատան Եօրկէվիչ Պելկրատ դացած է տեսնելու իր հայրն որ հիւանդ է։ Պ. Եօրկէվիչ մէկ քանի օրէն մայրաքաղաքս կը դառնայ։

Պ. Պենէժի, անդամ Հանրային Պարտուց վարչական ժողովին, երէկ մայրաքաղաքս դարձաւ։

ԿԱՑՍ. ՄԷՆՇՈՒՐ.—Երէկ տեղի ունեցաւ Սպարապետի Դրան հեծելազօրաց ճիւղին նախագահ Մէհմէտ փաշայի շնորհալ Միւշիրութեան ատենակը վաւերացնող կայս. Մենշուրի ընթերցումը։ Հանդիսաւոր բարեմաղթութիւնք եղան են վասն կենաց Վեհ. Սուլթանի։

ԲՈՒԼԵՐԱ.—Ցունիս 27 էն 28, Մալաթիայի մէջ քոլերաէ ինը դէպք և հին ու նոր բռնուածներէն վեց մահ։ Անկայ մէջ տանը մէկ օրէ ի վեր հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

—Մինչեւ յունիս 29, Սամսօնի և Իւնիայի մէջ քոլերաէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

ՇՈՒՏԳԱՐԻ նախորդ կուսակալ Ապտիւլքերիմ փաշա մայրաքաղաքս պիտի դայ իր անձը դարմանելու համար։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ.—Բեգրպուրիի մէջ քոլերա երեւան ելած ըլլալով, յունիս 12էն ի վեր Ֆինլանտոյ ծոցէն մեկնող նաւերը տասն օրուան քարանթինի պիտի ենթարկին Բլոզսէնի, Պերուսի և Ափրիկեան Տրիպոլոյ մաքրանոցներուն մէջ։

ԹԱՎՍԻՄի մէջ կառուցանելի ֆրանսական հիւանդանոցին հիմնարկէքը վաղը տեղի պիտի ունենայ։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի սահմանագլխոյն վրայ, կ'ըսէ Սոպահ, Տօմէքօ անուն տեղը ընդհարում մը տեղի ունեցեր է բազմաթիւ աւազակներէ կազմեալ խումբի մը եւ օսմանեան զօրաց միջեւ։ Այս ընդհարում պակ մը տեւելով, աւազակները փախեր և տեղ մը ապաստաներ են, սակայն ամէն կողմէ ճնշուելով ստիպուեր են անձնատուր ըլլալ։

Ա Զ Դ

ԲՐՕՖ. Ֆ. ՇՈՒԱՏԸԲ, որ բազմաթիւ տարիներ պաշտօն վարած է գերմանական Համալսարանին մէջ ի Հալէ, և երեք տարիէ ի վեր ուսուցիչ է ի Ռոպերթեան Վարժարան, կը փափաքի թէ՝ վարժարանաց մէջ և թէ մասնաւորաց գերմաներէն եւ լատիներէն լեզուաց դասեր աւանդել, ի մասնաւորի անոնց որ գերմանական Համալսարանի մը մէջ ուսանելու կը պատրաստուին։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ խմբագրութիւն Աբե-Եէլի։ 1080 10—10

Պատի անտի

ԼՈՆՏՈՆԻ ԱՇՏԱՐԱԿԻ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Անցեալ շաբթու, Կալլէսի իշխանին ու իշխանուհիին ներկայութեանը տեղի ունեցաւ բացումը Լոնտոնին աշտարակի կամուրջին որ մեքենական կերպով կը բացուի ճամբայ տալու համար չոգենաւերու։

Կալլէսի իշխանն առաջին անգամ յայտարարեց թէ «կամուրջը ցամաքի կողմէն բացուած է շրջաբերութեան», յետոյ, եւ լեկտրական կոճակի մը միջոցաւ երերցուցեալ եռք կամուրջին կշռոցները, յայտարարեց. «կամուրջը բացուած է ծովի կողմէ»։ Ապա, Լոնտոնի եպիսկոպոսը օրհնութիւնը կատարեց, թնդանօթի հարուածներ արձկուեցան աշտարակէն և 12 շոգեմակոյկներ մեկեկաղոյն ներքեւ մտան կշռոցներու շարժումովը գոյացած բացուածքէն։

Արքայական թափորը յետոյ գնաց Լոնտոնի աշտարակը ուր փառաւորապէս ընդունուեցաւ։

Ճարտարագիտական այս հրաշակերտ, զոր շինեցին Պ. Ռոչֆ Պառի և ճարտարապետ Սըր Հորաս Ճօն ու Սթեվենս, 1886ին սկսուած էր և 20 միլիոն ֆրանք, այսինքն 1,170,000 անգլիական ոսկի ծախսուած է. անոր պահպանմանը և հսկողութեանը համար տարին 200,000 ֆր. պիտի ծախսուի։ Կառուցմանը համար գործածուած շինուածախիներն են 16,000 թոնս երկաթ և պողպատ, 20,000 թոնս շարախ, 31,000,000 աղիւս և 415,000 խորանարդ ոտք զանազան քարեր։

Հիմերը՝ Թէմիզ գետին յատակէն 28 ոտք վար խորութիւն ունին և կազմուած են հազար թոնս ծանրութեամբ պողպատէ հսկայ գլաններով, յետոյ լիցուած են շարախով և շրջապատուած՝ ալիւսէ և կրանիթէ ամրակուռ պատով մը։ Շինուածքին վերի մասին ամբողջական ծանրութիւնն է 70,000 թոնս։ Կամուրջին երկայնութիւնն է 940 ոտք և խրամներովը մէկտեղ 2640 ոտք։

Կեդրոնական մասը շարժական կամուրջի մը ձեւն ունի 200 ոտք երկայնութեամբ և 100 ոտք լայնութեամբ, որ՝ Թէմիզին բարձրագոյն մակերեսէն 30 ոտք բարձրութիւն ունի. հետեւապէս փոքրածաւալ նաւերն անարգել կրնան անցնիլ։ Այս շարժական կամուրջը շինուած է երկու մեծ տախտակներով, որոց իւրաքանչիւրն ունի 2400 թոնս ծանրութիւն և 5000 քառակուսի ոտք մակերես. այս տախտակները կրնան վեր ելլել՝ ճամբայ տալու համար ամէնէն վիթխարի չոգենաւերու։

Զրաքաշիական հրաշալի դրութեամբ մը այս տախտակներ կ'ելլեն կ'իջնեն երկու վայրկենի անհաւասարի ժամանակամիջոցին մէջ։

170 ոտք բարձրութիւն ունեցող այս շարժական կամուրջին վրայ կը գտնուի առկախ կամուրջ մը ուր կ'ելլուի չորս աշտարակներէ, ուր հետի ճամբորդները կը մտնեն վիրեակներով, երբ կամուրջը բացուած ըլլայ՝ մեծ չոգենաւերու անցքին համար։

ՄԵՆԱՄԱՐՏ ՄԸ

Մէկ քանի օր առաջ հեռագիրը ծանուց Պրբթէյլ-Տիբանօնա մենամարտը. աւարիկ մանրամասնութիւնները.

Պրբոնի բաղաքապետը պտրտելու համար դուրս ելած ըլլալով, շատ զարմացաւ տեսնելով տեղւոյն ծառայողներէն մէկուն ձայրը երկու մարդեր սուր ի ձեռին, սրբ հնտաբբրիներու չրջանակի մը մէջտեղ կը մենամարտէին։ Քաղաքապետն սկսաւ վազել դէպի մենամարտիկները, աղաղակելով. «Կեցէ՛ք, յանուն օրինաց։» Բայց երբ մարտավարն հասաւ, պայքարն արդէն ալիւնալից վախճան մը ունեցեր էր։ Հակառակորդներէն մէկը գետին փռուած էր. բժիշկը կը սկսէր անոր վերքը կապել։ Ցաղթողն ու վկաները տեսնելով քաղաքապետին գալը, հեռացած էին։ Պրբոնի քաղաքապետը տեսաւ թէ վիրաւորեալը Պրբթէյլ դերակոմն էր։

Վիճաբանութեան մը հետեւանօք վկաներ փոխանակուած էին Պ. տը Պրբթէյլ դերակոմին եւ Պ. Տիքանոնայի միջեւ։ Վկաները որոշած էին որ սուրով մենամարտ մը տեղի ունենայ կիրակի օրը, կէս օրէն ետք, Կրանտ-Ժամ կղզիին մէջ։

Որոշեալ ժամուն, հակառակորդներն ու վկաները գացին ժամադրավայրը, եւ արդէն սուրերը ձեռք առած էին՝ երբ ծանուցուեցաւ թէ ոստիկաններ կուգան։

Սուրերը պատեանները մէջ դրին եւ վկաներն որոշեցին ուրիշ տեղ մը փնտռեն կռուին համար։ Քարտիզուա գացին. բայց անտառապահին եւ բազմաթիւ շրջապտողներու ներկայութիւնը արգելք եղաւ երկու ոստիներու կռուին։

Հարկ եղաւ որ կռաք նստին և փընտռտուքը շարունակեն։

Վերջապէս Պրոնն հասան, Սէնի ափերուն վրայ. հոն ալ մէկ քանի հոգիներ չկային, բայց անհամբեր հակառակորդներն ուզեցին աւելի հեռուն երթալ։

Պայքարին պատրաստութեանցը պահուն, հետաքրքիրներուն թիւն երթալով շատցաւ. բայց և այնպէս նշանը տրուեցաւ և պայքարն սկսաւ յոյժ բուռն, ահա այն ատեն, ինչպէս ըսինք, վրայ հասաւ Պրբոնի քաղաքապետը, որ փակարան զրկեց մարտիկներուն կռաքերը։

Պ. տը Պրբթէյլ դերակոմին թեւէն առած վերքը բաւական ծանր էր։

ՏՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

ԹԷՔԻ ՊԱՇԸ, ՓԱՍՍԱԺ ՏԱՆՏՐԻՍ.

(ԿԷՍ ԷՊՈՒԼԵԱՆ ԴԷՊԵՊՊՈՒԹԵԱՆ)

Կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։ Մասնաւոր խնամք ծննդավիրակաց եւ ջղային հիւանդութեանց։ Կ'հնդունի բշ. դշ. եւ ուր. օրերն յետ միջօրէի, ժամ 7էն 10 (ը. թ)։ հինգշաբթի օրերը միւնոյն ժամերուն ձրի։

Դշ. եշ. և Շբ. օրերն առաւօտեան ժամ 3էն 4, Մէրկամէճեան գեղարանն Պահճէ դաժու։) 960

ԲԱՆԱՒՈՐ ԵՒ ԳՐԱՒՈՐ

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՇԵԱՆԱՍԻՐԵՑ

ԱՐԻՍՏ. Յ. ՊՈՅԱՃԵԱՆ

Ա. ՏԱՐԻ — 1.10 եւ 1.50 բուռ գեղարուեստական գաւառի բարձրագոյն թանկագին բ. ՏԱՐԻ — 1.100 բուռ գեղարուեստական գաւառի բարձրագոյն թանկագին բուռներ, ցեղ ամենայն բուռներ, ցեղ ամենայն բուռներ տարեն 3 ֆր. 1/2, 1/4, 1/10 եւ 1/100 կարգաւորեալ գաւառաբնակներու համար։

Գ ՏԱՐԻ — 1.1000 բուռ գեղարուեստական գաւառի բարձրագոյն թանկագին բուռներ, ցեղ ամենայն բուռներ տարեն 4 ֆր. 1/2, 1/4, 1/10 եւ 1/100 կարգաւորեալ գաւառաբնակներու համար։

Դ ՏԱՐԻ — Ամենայն գեղարուեստական գաւառի բարձրագոյն թանկագին բուռներ։ Գերազանցապէս ամենայն գեղարուեստական գաւառի բարձրագոյն թանկագին բուռներ։ Գերազանցապէս ամենայն գեղարուեստական գաւառի բարձրագոյն թանկագին բուռներ։ — Գերազանցապէս ամենայն գեղարուեստական գաւառի բարձրագոյն թանկագին բուռներ։

ԲԱՑՈՒԱԾՔԻՆ ԵՒ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ՄԱՍԻՆ

Ուղեցոյցներ մօտ ժամանակին հրատարակ կ'ելլեն։

Թղթակցութեան համար դիմել ասիատասիրողին, Կ. Պոլիս, Օրթաքէօյ։

ՏՈՒԲԹՈՐ ՍԻՄՈՆ ԱԲՈՍՏՈԼԻՏԷՍ

Բժիշկ Եէտի-Գուլէի յունաց հիւանդանոցին, մասնագէտ ուղեղային հիւանդութիւններու, ողնածուծի և ջիղերու, ինչպէս նաև մտաւորական հիւանդութիւններու, (անդամալուծութիւն, կաթուած, գնդեղահարութիւն տղաքներու, յոգացաւ, լուսնոտութիւն, կանանց ջլախտութիւն, գլխացաւ, ուղղաստաց և ջիղերու տկարացում և այլն)։

Հիւանդ կը նայի կէսօրէն ետք ժամը 3էն 5։ Բերա, Թաքսիմ, Սըրա Սեկի փողոց, թիւ 162, յունական Զաբբիոն վարժարանին դէմը։ 1071 15—35

ԳՐԱՄԵՆԵԱԿ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՇՈՒՇԱՒԱՅՈՒԹԵԱՆ

Քիւչիւք Ապպուլատ խան, Թիւ 4. Մարբուճճըլար իշի, Ստանպոլ։ Ամեն օր կէս օրէն վերջը

Սոյն գրասենեակի տնօրէնն, որ երկար տարիներ Օսմ. դատարանաց մէջ գանազան պաշտօններ վարեալ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն գրասենեակի տնօրէնութիւնը։

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ Թ—ԳԻ. լեզուաց Օսմ. ամէն նախարարութենէն և մասնաւորապէս գատարանաց ուղղելի ամէն կարգի և տեսակի աղերագիր, խմբագրագ, լսեցիա, բրօթէսթօ ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական և վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, յօդուած, ազդագիր և այլն։

Ընձեռած է ամէն միջոց և ձեռնհաս անձանց ոչակցութիւնն, որոց օժանդակութեամբ կը տանձնէ.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ օտար տէրութեանց Կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց և Պարտիարքարանաց ուղղելի դատական, առեւտրական, վաճառականական և ընկերական նմանօրինակ ամէն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ հայ. յոն. գեղ. անգլ. գերմ. ռուս. իտալ. սպան. Եբրայեց. և պուլղ. լեզուաց։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ յիշեալ լեզուաց խմբագրեալ նոյնօրինակ ամէն կարգի եւ տեսակի գրութեանց՝ որ լեզուէ որ կը պահանջուի։

ԿԱՐԴԱԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ շփոթ եւ կնճռալից հաշուոց. Տօմարակալութեան դրութեան վերածումն անկարգ տումարաց։

Գաղտնապահութիւն, ճշդապաւութիւն, երաշխաւորեալ։ 958

ՄԻՍԿԼԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողի պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ լինելով մտամտոյը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու ստոյգ ժեանցն համար բժշկաց կողմանէ իսկ անշէ արարուած օղին եւ մաստիգան՝ ՄԻՍԿԼԷԹ մակ մնուամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ զբնէ՝ ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Զալաթիա օսմ. Պանդային կարգը Եռասուն Իզգէտտին էֆէնտի խանին տակ Միսքէթի մեծանոյը եւ մայրաքաղաքիս հանրի դեղարանները։ Բերայի նշանաւոր զարնչրատուները։ Զալաթիա Թօփխանէ խանին մէջ Պողոս աղայի ճաշարանը։ Զէյնէլ Ապէտին Պէյ 92, Քիւրէքճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի Թիւ 27 ճաշարանը։ Ծանոյցգնելքար փողոց Արթին աղայի Թիւ 199 զբօսարանը։ Մոսիսանէ փողոց Թիւ 111 Մակաչէն Թիւս խանումեանը։ Թօփխանէ Ծխավաճառ Եանիի Թիւ 1 խանումեանը։ Գամուրջին վրայ Զոսմբարի շոգենաւերուն նաւամացոյցը Սարէֆեանի համի Գօսմիի խանումեանը։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ Թիւ 12։ ի Պոլիս Հանօթուլօ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան Թիւ 24։ Մեծ Նուլայ Մահֆազանքելար փողոց Թօրոսեանի Թիւ 29 ճաշարանը Ռեալ Հանօթուլօ շրջակային մէջ Թիւ 10։ Զալաթիա Սէրայի կից Թիւ 257։ Զալաթիա Սէրայի դէմ փողոց Քիւրիլի Թիւ 6 խանումեանը։ Հալէպ Շարշըլի մէջ Ննենի աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շարաբաշտառ Հաճի Սարիմ աղայի Թիւ 54 խանումեանը, Թարլա Պաշի Սերգոբէ Անանեանի Թիւ 40 մեներանոցը։ Հ Գուսմ-գարու Սեմսոնի ճաշատէսի նպարավաճառ Զաքի Միրզան Աղայի Թիւ 20 խանումեանը։ Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտան Մարաշտայի Թիւ 113 զբօսարանը, Սանտը պուրը 49 Թիւ Սիսոն աղայի զաղինոն, Գատը գիւղ նաւամատոյցին վրայի ապուշեղինաց խանումեանը եւ Զաքրը իլի Թուլտպա փողոց գաբէջարի խանումեանը Մազրի գիւղ երկաթուղայ կայարանի դէմի պարզարան։

Հետզհետէ բացուելիք մեներանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 691

ԹՈՐՔԱԼԵԱՆ

ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՑ

ԳԵՐԵԱՑ

ՅԱԿՈԲ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սրբագրեալ եւ Յաւելեալ

Առդի գիտութեամբ մշակեալ միտքը չէ կարող չգրպարիլ հոգեւոր խնդիրներով։ Դիտութեան ստոյգ ձշմարտութեանց աշակերտեալն խնդրէ նման հիմունս իրենց։ Հոգեւոր ձշմարտութիւնները գիտութեան աշակերտեալ մտաց յարմարցնել իրեւ «ԹՈՐՔԱԼԵԱՆ ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՑ», ժամանակիս կարօտութիւն է։

Նշանաւոր անձիք վկայած են թէ յիշեալ մատեանն լրացուցած է այդ պէտքը։

Ուսարութեամբ կարդալ պէտք է։

Հեղինակը՝ սոյն հատորը նուիրած է յիշատակին իւր վաղամեռիկ դստեր Or. Պայծառի, որոյ կենդանագիրն եւ հանրաոս կենսագրութիւնը զետեղուած են գրքին սկիզբը։

Գործը կը բաղկանայ 400 էջերէ, ընտիր թղթով, մեծագոյն տպագրութեամբ եւ գեղեցիկ կազմով։

ԳԻՆ 12 ԼՐԵ.

կեդրոնատեղին է G. Մատթէոսեանի թղթավաճառանոցն, թիւ 27, Ֆինճանճիյար, Կ. Պոլիս. կը գտնուի նաեւ բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։

ԹՈՄԱՍ ՈՒՐԼՍԸՆ ՇՈՒԹՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿ.

Քոնկօ չոգենաւը, նաւապետ Մորէան, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կ'սպասուի ամսոյս 17ին։

Քայրօ չոգենաւը, նաւապետ Պէրքարք, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 21ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Ռոբինսոն չոգենաւը, նաւապետ Քրբ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն պիտի մեկնի օգոստոս 3ին։

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

Կոյս. Իրուրեի մը համեմատ հիմնուած

ՏՈՐԹ. ԲԼԷՍԹՐՈՎԻ ՁԵՌԱՄԲ

34, 36, — Բերա Լէհ փողոց, — 34, 36

Դարմանատան վարչութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ հաստատութիւնն արդէն սկսած է գործել։ Դարմանատունը չպիտի ընդունի նեղոտ կամ տարափոխիկ հիւանդութիւններով վարակուող հիւանդները։ Դարմանատան մէջ հիւանդ մը չպիտի ընդունուի մինչեւ որ կանխաւ իմաց չը տրուի վարչութեան որ այն ատեն մարդ տոմս մը կը յանձնէ։

Վարչութիւնը յանձնուած է Տքթ. Մ. Լորոթէ, Տքթ. Բէհսթրովի եւ Տքթ. Հ. ԼորոթէԷթիւ։

Դարմանատան մէջ կրնան ընակիլ նաեւ կիներ՝ իրենց տղաքներին սպասելով, ինչպէս նաեւ յղի կիներ որք միջոց տունին տան մէջ դարմանուելու։ Իւրաքանչիւր հիւանդ կրնայ իր հետ ունենալ ազգական մը կամ սպասաւոր մը, իրենց բնակութեան գինը պիտի կարգադրուի վարչութեան հետ։ Հաստատութեան երկու տուներէն մէկը պիտի յատկացուի կիներուն, միւսը երիտասարդաց։

Ակից զատ կը ծանուցուի հանրութեան թէ յունիս 1էն սկսած է արդէն հիւանդներուն մի զարմանումը։ Դարմանատան բոլոր բժիշկները իւրաքանչիւրն իր մասնագիտութեան մէջ եւ կարգին մրցապէս հիւանդ պիտի նային միշտ առաւօտեան 10էն «Ը. Ե.» հետեւեալ կարգով.

Տքթ. Աբասստրէտէ, մասնագէտ ջղային հիւանդութիւններու, ուրբաթ. Տքթ. Գիսթիս ակնաբոյժ, հինգշաբթի. Տքթ. Եվթիպաս մասնագէտ մարթի հիւանդութիւններու, եւ այլն, չորեքշաբթի. Տքթ. Լաւտի, վիրաբոյժ ֆրանսական հիւանդանոցի, հինգշաբթի. Տքթ. Մ. ԼորոթէԷթիս մանկաբոյժ եւ հիմնարոյժ, երեքշաբթի եւ շաբաթ. Տքթ. Հ. ԼորոթէԷթիս՝ մանկաբոյժ եւ կորոնկրաբոյժ, երկուշաբթի եւ ուրբաթ. Տքթ. Բլէսրով, մասնագէտ ականջի, բերանի եւ կոկորդի հիւանդութեանց, երեքշաբթի եւ շաբաթ։ Դարմանատան բժշկական տարբերութիւնները պիտի կատարեն բժշկապետ Գ. Արեան եւ Ֆրիտման։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար վարչութեան դիմել։

5—12

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կ. ԻՆՃԻՃԵԱՆ ՈՐԴԻՔ

ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՐՈՒՃՃՈՒԼԱՐ, ՓՈՔՐ ԱՊՈՍՏՈԼԱՆԻ ԿՏ, 4, 6.

ՁԵՄԱՐԻՏ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՁԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՈՒԹ

Այս ընդմանուայ համարաւոր Տուն, ընդարձակ քառայարկ շէնքի մը սրահներուն մէջ, իւր Գաւառացի եւ Պոլսեցի Պատ. յաճախորդաց տրամադրութեան ներքեւ դրած է մետաքսէ, բրդէ, գամբէկ, բամբակէ, ֆիլտերոսէ այլ եւ այլ տեսակ հագնելիք ամառնային և ձմեռնային. դանակեղէնք եւ այլ մանր երկաթեղէնք, Սուտրէվաքի եւ Թոհաֆիլի ամեն առարկայ. քանուածներ, ժամացոյցներ, մեծաբանակ ՅԷ փորքաբանակ (մինչեւ քառորդ տուզինա). — Գուլպա, Ձաշկինակ, ֆանէլա, խալաթ, անձեռոց, բլուզոն, փողկապ, զվնոց, գօտի, ժաքէտ արանց եւ կանանց, մխօ, պէլդա, շալ, քաբիշոն։ Նաեւ անուշահոտաց, եւ զմեղի, մկրատ, ածելի, ոսկի, արծաթ եւ նիքէլ ժամացոյցը, փանտիւ, շղթայ, գանգակ։ Ծիսախոտի, սիկառի տուփ։ Կաշեղէնը, տիվանաց պայուսակները, նաեւ արմնիկ, ֆէնիքս, սաթոզա, արիսթոն։ Կոճակներ։ Խոզանները (ֆրշա։ Ակկողնոյ ծածկոյթք բիրէ եւ բուրդ։ Ամանի սպաք ալբարտ։ — Ուղղակի յարաբերութիւնը եւրոպան եւ ամերիկեան գործարանաց հետ։ Ամենէն խիստ ձշգրտութիւն եւ ամենէն հաստատ քաղաքական հաւասարապէս գոհ կրնան մնալ։ Ընդարձակ գործառնութիւնը գաւառաց հետ։ Ցանմեարարութիւնը շուտ եւ ձիշդ կը կատարուի։ Երաշխաւորեալ մեծաբանակ գնորդներու ապահովի ալ ը տրուի։ ՍԱՀԱՄԿՈՒԹԻՒՆ ՁԱՒՏ։ 1038 22—42

Ա. ԱԼԷՄԵԱՆ—Գ. ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ ԸՆԿ.

49—52 Կ. ՊՈԼԻՍ ԹԱՀՄԻԶ ՓՈՂՈՑ 52—49

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՑԻ ԵՒ ՇԱՔԱՐԵՂՆՈՑ

ՁԻՆԱՓԱՌՆԷՆ և ՃԱՅԱՅԷՆ հասած են և հետզհետէ կը հասնին նոր տարբեր տեսակներ ընտիր թէյեր որոնք կը ծախուին մեր 52 թիւ վաճառատան մէջ։ Իսկ որը պայմանագրութեան մը համաձայն՝ 49 թիւ վաճառատան մէջ անմրցելի ածանութեամբ կը վաճառուին անգլիական և ֆրանսական հազարուն մէկ տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, հաշակաւոր Հիւնիմէյ-Բալիէր, Բէլ-Միրէյն և ուրիշ ականաւոր գործարաններու թարմ պիսքիթներ, ֆրանսական գոնֆէտ լոփէլայ և թէլայ։ Նաև տեղական լաթուամ որ Անգղիոյ մէջ իսկ մեծ համբաւ չահած է։ Ընկերութիւնս մասնաճիւղ մ'ալ ունի Պահճէ-Գաբու Մարբասան նոր դուռ թիւ 14։ 10 5—60

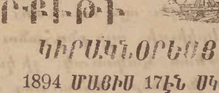

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՈՒՐԱՑ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՑՑ

1894 ՄԱՅԻՍ 17ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ 31

Վոփորէն Կիրակի շաբթնայ

11 15 Եմմ.Մէջ.Պէյ.Թրպ.Են